

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Кафедра загальної екології, радіобіології та безпеки життєдіяльності

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету тваринництва,
та водних біоресурсів
Руслан КОНОНЕНКО
” травня 2023 р.

“СХВАЛЕНО”

на засіданні кафедри загальної екології, радіобіології
та безпеки життєдіяльності

Протокол № 9 від “19” квітня 2023 р.

Завідувач кафедри
Алла КЛЕПКО

”РОЗГЛЯНУТО”

Гарант ОПІ Технологія виробництва
і переробки продукції тваринництва
Наталія ПРОКОПЕНКО

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

БЕЗПЕКА ПРАЦІ І ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ (ЧАСТИНА БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ) (назва навчальної дисципліни)

Спеціальність: 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»

Освітній ступінь: «Бакалавр»

Освітня програма: «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»

Факультет: тваринництва та водних ресурсів

Розробники: доцент, кандидат сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник, Бондарь В.І., старший викладач, кандидат сільськогосподарських наук Сальнікова А.В.

Київ – 2023 р.

1. Опис навчальної дисципліни

«Безпека праці і життєдіяльності»
(ЧАСТИНА Безпека життєдіяльності)

Галузь знань, спеціальність, освітня програма		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Спеціальність	204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»	
Освітня програма	Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	60	
Кількість кредитів ECTS	2	
Кількість змістовних модулів	2	
Курсовий проект (за наявності)	відсутній	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	Денна	Заочна
Рік підготовки	2	
Семестр	3	
Лекційні заняття	8 год.	
Практичні, семінарські заняття	15 год	
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	37 год.	
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	1 год	
Самостійної роботи	2 год	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Безпека праці та життєдіяльності» є теоретико-практична підготовка спеціалістів спроможних на основі отриманих знань та навичок забезпечити власне тривале повноцінне життя в суспільстві, що динамічно змінюється, та розпізнавати і проводити в життя заходи по забезпеченню безпеки життєдіяльності серед підлеглого виробничого персоналу в повсякденних умовах життя та за умов надзвичайних ситуацій. безпеку.

Завдання курсу передбачає опанування знаннями, вміннями та навичками вирішувати професійні завдання з обов'язковим урахуванням галузевих вимог щодо забезпечення безпеки персоналу та захисту населення в небезпечних та надзвичайних ситуаціях і формування мотивації щодо посилення особистої відповідальності за забезпечення гарантованого рівня безпеки функціонування об'єктів галузі, матеріальних та культурних цінностей в межах науково-обґрунтованих критеріїв прийнятного ризику.

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми з технології виробництва і переробки продукції тваринництва або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів зоотехнічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 3. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 5. Здатність до здійснення саморегуляції та ведення здорового способу життя, здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК 14. Здатність проводити санітарно-гігієнічні і профілактичні заходи на фермах та інших об'єктах із виробництва і переробки продукції тваринництва.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН-3. Дотримуватися принципів саморегуляції і ведення здорового способу життя, демонструвати здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ПРН-19. Координувати проведення гігієнічних, санітарнопрофілактичних заходів на фермах та інших об'єктах із виробництва та переробки продукції тваринництва.

3. Програма та структура навчальної дисципліни для:

- повного терміну денної (заочної) форми навчання.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	ла	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Принципи забезпечення життєдіяльності												
Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Ризик як кількісна оцінка небезпек	7	1	2			4						

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 2. Природні загрози та характер їхніх проявів і дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки	8	1	2			5						
Тема 3. Техногенні небезпеки та їхні наслідки	8	1	2			5						
Тема 4. Соціально-політичні небезпеки, їхні види та характеристики. Соціальні та психологічні фактори ризику. Поведінкові реакції населення у НС.	8	1	2			5						
Змістовий модуль II Організаційно-функціональна структура та методологія безпеки												
Тема 5. Застосування ризик орієнтованого підходу для побудови імовірнісних структурно-логічних моделей виникнення та розвитку НС	8	1	2			5						
Тема 6. Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення та АТО у НС	7	1	2			4						
Тема 7. Управління силами та засобами ОГ під час НС	7	1	2			4						
Тема 8. Перша медична допомога	7	1	1			5						
Усього годин	60	8	15			37						

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачено робочим навчальним планом	

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	3
1	Практична робота 1. Ризик як кількісна оцінка небезпек. Статистична оцінка небезпечних і шкідливих чинників для життя людини	2
2	Практична робота 2. Природні небезпеки, правила поведінки під час природніх небезпек. Визначення рівня метеочутливості людини	2

1	2	3
3	Практична робота 3. Біологічні небезпеки. Інфекційні захворювання. Правила поведінки населення під час карантину та інших ізоляційно-обмежувальних заходів.	2
4	Практична робота 4. Визначення основних психофізіологічних властивостей людини та їх вплив на безпеку	2
5	Практична робота 5. Аналіз небезпеки під час роботи із хімічними та вибухопожежонебезпечними речовинами	1
6	Практична робота 6. Техногенні небезпеки та їхні наслідки для здоров'я людини	2
7.	Практична робота 7. Визначення правил поведінки при надзвичайних ситуаціях різного рівня та походження	2
8.	Практична робота 8. Перша домедична допомога під час надзвичайних ситуацій	2
	Всього	15

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачено робочим навчальним планом	

7. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	3
1	Практична робота 1. Ризик як кількісна оцінка небезпек. Статистична оцінка небезпечних і шкідливих чинників для життя людини	3
2	Практична робота 2. Природні на́безпеки, правила поведінки під час природніх небезпек. Визначення рівня метеочутливості людини	4
3	Практична робота 3. Біологічні небезпеки. Інфекційні захворювання. Правила поведінки населення під час карантину та інших ізоляційно-обмежувальних заходів.	3
4	Практична робота 4. Визначення основних психофізіологічних властивостей людини та їх вплив на безпеку	4
5	Практична робота 5. Аналіз небезпеки під час роботи із хімічними та вибухопожежонебезпечними речовинами	3
6	Практична робота 6. Техногенні небезпеки та їхні наслідки для здоров'я людини	3
7	Практична робота 7. Визначення правил поведінки при надзвичайних ситуаціях різного рівня та походження	3
	Практична робота 8. Перша домедична допомога під час надзвичайних ситуацій	3
8	Вивчення тем, що виносяться на самостійне опрацювання	4
9	Написання рефератів і доповідей	5
10	Підготовка до підсумкової атестації.	4
	Всього	37

8. Зразки контрольних питань, комплектів тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

1. Призначення курсу БЖД.
2. Теоретичні положення БЖД, їх філософська основа. Сучасні проблеми життєдіяльності.
3. Системно-структурний підхід при дослідженні рівня безпеки.
4. Життєве середовище людини.
5. Периметри, визначають умови праці та її безпеку.
6. Проблеми безпеки життєдіяльності.
7. Класифікація джерел небезпеки.
8. Класифікація небезпечних та шкідливих факторів.
9. Класифікація вражаючих факторів.
10. Дати загальну оцінку та характеристику ризику.
11. Визначення /вимірювання/ ризику /приклад/.
12. Класифікація ризиків /небезпек/.
13. Види ризиків.
14. Основи методології дослідження та управління ризиком.
15. Напрямки, що знижують ймовірність ризику.
16. Людський чинник у формуванні ситуації. Принципи забезпечення безпечної життєдіяльності.
17. Фізіологічні чинники забезпечення безпеки людини.
18. Людина — відкрита біоенергетична та духовно-інформаційна система.
19. Основні властивості організму: гомеостаз, реактивність, резистентність.
20. Взаємодія основних систем організму: кровообігу, дихання, травлення, виділення, ендокринної та нервової Єдність систем та цілісність організму людини.
21. Спосіб життя, здоровий спосіб життя. Основи теорії і практики культури здоров'я людини.
22. Наслідки забруднення харчових продуктів пестицидами та іншими ксенобіотиками, що застосовуються в сільському господарстві.
23. Ознаки надзвичайних ситуацій. Класифікація надзвичайних ситуацій: природні, соціальні та техногенні..
24. Законодавчі акти, що стосуються діяльності в умовах надзвичайних ситуацій.
25. Причини виникнення природних надзвичайних ситуацій та небезпечних явищ.
26. Причини виникнення техногенних надзвичайних ситуацій.
27. Причини виникнення соціальних надзвичайних ситуацій: політичних, релігійних, економічних, національних.
28. Стан та динаміка розвитку проявів тероризму.
29. Кримінально-правова оцінка тероризму. Індивідуальні та колективні дії під час терористичних актів.
30. Планування цивільного захисту об'єкта. Плани цивільного захисту.

Зразки тестових завдань

Питання 1. Організм, як відкрита біологічна саморегулююча система має такі рівні організації
1. генетично-молекулярний, клітинний, органний, організаційний
2. молекулярний, надмолекулярний, клітинний, органний, організаційний
3. генетичний, молекулярний, органний, організаційний
Питання 2. Які із метеопатичних реакцій за ступенем прояву відносяться до середньовиражених?
1. погане самопочуття та погані настрої
2. болі в м'язах та суглобах, а також підвищення температури
3 гіпертонічні кризи, приступи стенокардії та астмоїдний стан
Питання 3. Темперамент – це
1. індивідуальна особливість психіки людини, в основі якої лежить відповідний тип нервової системи та виявляється у силі, швидкості, напруженості й урівноваженості перебігу психічних процесів

індивіда.	
2. сукупність найбільш стійких психічних рис особистості людини, які виявляються в її вчинках та діях та дають можливість деякою мірою передбачити поведінку людини в різних життєвих ситуаціях.	
3. психічні особливості людини, які відповідають за тип та напрямок її діяльності, які визначають її вчинки, дії та поведінку особистості.	
Питання 4. Розставте ризики за припустимістю та прийнятністю у відповідності до їх визначень:	
1. Знехтуваний	A. максимальний ризик, який не повинен перевищуватись, незважаючи на очікуваний результат.
2. Прийнятний	B. характеризується виключно високим рівнем, який у переважній більшості випадків призводить до негативних наслідків.
3. Гранично – допустимий	C. має настільки малий рівень, що він перебуває в межах допустимих відхилень природного рівня.
4. Надмірний	D. суспільство його допускає враховуючи техніко-економічні і соціальні можливості на даному етапі свого розвитку.
Питання 5. Небезпека – це	
1. умовна гіпотетична можливість здійснення ситуації, яка може спричинити шкоду людині або іншому аспекту її життя та діяльності.	
2. створення ситуації, яка спричинить шкоду людині або іншому аспекту її життя та діяльності.	
3. умова чи ситуація, яка існує в навколишньому середовищі і здатна спричинити шкоду людині, природному середовищу чи матеріальним цінностям.	
Питання 6. Хто відшкодовує заподіяну шкоду працівнику від виробничого нещасного випадку?	
1. Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві	
2. Профспілкова організація підприємства	
3. Підприємство, на якому стався нещасний випадок	
4. Територіальне управління Держгірпромнагляду	
Питання 7. Які витрати на охорону праці має здійснювати підприємство?	
1. Не менше 1,0 % від фонду заробітної платні	
2. Не менше 1,5 % від суми реалізованої продукції	
3. Не менше 0,5 % від фонду заробітної платні	
4. Не менше 5 % від фонду заробітної платні	
Питання 8. Вкажіть санітарно-допустимий рівень шуму в кабіні с/г машин за частоти 1000 Гц	
1. 80 дБ	
2. 120 дБ	
3. 50 дБ	
4. 180 дБ	
Питання 9. Нормативні значення параметрів мікроклімату у виробничих приміщеннях залежать від:	
1. Пори року	
2. Категорії виконуваної роботи	
3. Кількості працівників у приміщенні	
4. Кількості залишкового тепла у приміщенні	
Питання 10. Який із зазначених чинників є визначальним щодо наслідків ураження людини електричним струмом?	
1. Електричний опір людини	
2. Частота електричного струму	
3. Тривалість дії струму	
4. Сила струму	

9. Методи навчання

1. Методи основі джерел інформації – наочні (метод ілюстрації, показу моделей та спостереження), практичні (лабораторні, практичні та науково-дослідні роботи)
2. За ступенем активізації творчої активності – ігри, метод круглого столу та «лабіринту дій».

3. За рівнем самостійно-пізнавальної діяльності – проблемно-інформаційні, проблемно-пошукові та дослідницькі методи.

4. Інтерактивні методи –метод сценаріїв, робота в малих групах. Технології кооперативного навчання (“робота в парах”, “ротаційні (змінювані) трійки”, “два – чотири – всі разом”, “карусель”, “робота в малих групах”, “акваріум”);

5. Інтерактивні технології колективно-групового навчання (“обговорення проблеми в загальному колі”, “мікрофон”, “незакінчені речення”, “мозковий штурм”, “навчаючи – учусь”, “ажурна пилка”, “аналіз ситуації” (case-метод), “вирішення проблем”, “дерево рішень”);

6. Інтерактивні технології ситуативного моделювання (імітаційні ігри, “спрощене судове слухання” (суд prose), “громадські слухання”, розігрування ситуації за ролями);

7. Інтерактивні технології опрацювання дискусійних питань (“метод ПРЕС”, “займи позицію”, “зміни позицію”, “неперервна шкала думок” (“нескінченний ланцюжок”), дискусія, дискусія в стилі телевізійного ток-шоу, оцінювальна дискусія, дебати).

10. Форми контролю

Розподіл балів, які отримують студенти. Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіГІ України» (затверджено Вченою радою НУБіП України 26.04.2023 р., протокол №10) наказ про уведення в дію від 03.03.2021 р. протокол № 7.

Рейтинг студента бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$.

11. Методичне забезпечення

- 1 Електронний курс з дисципліни: Безпека праці і життєдіяльності «Безпека життєїяльності». URL: <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1415>
- 2 Піскунова Л.Е. Бондарь В.І., Зубок Т.О. Безпека праці та життєдіяльності: Підручник. Київ, 2022. 396с.
- 3 Піскунова Л.Е. Робочий зошит для практичного вивчення дисципліни Безпека праці та життєдіяльності студентами денної та заочної форми навчання. Київ, 2023. 110 с.
- 4 Піскунова Л.Е. Методичні рекомендації для вивчення та проведення практичних робіт з дисципліни Безпека праці та життєдіяльності студентами денної та заочної форми навчання. Київ, 2023. 101с.
- 5 Piskunova L., Bondar V. Labor safety and vital activity for students of English groups: Workbook of course. Kyiv. 2019, 202 p.
- 6 Piskunova L. Bondar V. Labor safety and life protection: Study guide. Kyiv. 2020, 306 с.

12. Рекомендована література

Основна

1. Безпека життєдіяльності, основи охорони праці: навч. посіб. / за заг. ред О.П. Яворовського. К.: ВСВ "Медицина", 2015. 288 с

2. Запорожець О.Г., Халмурадов Б.Д., Применко В.І. Безпека життєдіяльності: підручник. К.: "Центр учбової літератури", 2013. 448 с.
3. Гороховський Є.Ю. Безпека життєдіяльності: конспект лекцій для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра всіх напрямів підготовки. Запоріжжя: ЗНУ, 2020. 105 с.
4. Піскунова Л.Е., Прилипко В.А., Зубок Т.О. Безпека життєдіяльності: підруч. для студ. вищ. закл. освіти України I - IV рівнів акредитації з галузі знань "Природничі науки". Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2013. 455 с.
5. Гороховський Є.Ю., Литвиненко Р.О. Безпека життєдіяльності: методичні вказівки до практичних занять для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра всіх напрямів підготовки. Запоріжжя : ЗНУ, 2018. 74с.
6. Піскунова Л.Е., Прилипко В.А., Зубок Т.О. Безпека життєдіяльності: підручник. Київ, 2017. 456 с.
7. Желібо Є.П. Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник. / за ред. Є.П. Желібо. – Ірпінь : Ун-т державної фіскальної служби України. 2020. 256 с.
8. Запорожець О.І. Михайлюк В.О., Халмурадов Б.Д. Цивільний захист: підручник. К. : «Центр учбової літератури». 2016. 264 с.
9. Петрук М.П. Безпека життєдіяльності / М.П. Петрук, Х.Я. Гіщак, Н.М. Карп'як та ін. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2011.– 224 с.

Допоміжна

1. Кудрявицька А.М. Білько Т.О. Основи охорони праці: навч. посіб. Київ: НУБіП України, 2017. 232 с.
2. Безпека життєдіяльності. Основи охорони праці: навч. посіб./ Яворовський, О.П. та ін. Київ: «МЕДИЦИНА», 2015. 232 с.
3. Безпека життєдіяльності: Журнали за 2017-2021 роки.

13. Інформаційні ресурси

1. Сайт Верховної Ради України URL: <http://www.rada.gov.ua>. (дата звернення: 10.06.2023).
2. Сайт Кабінету Міністрів України URL: <http://www.kmu.gov.ua>. (дата звернення: 10.06.2023).
3. Сайт Ради національної безпеки і оборони України URL: <https://www.rnbo.gov.ua/>. (дата звернення: 10.06.2023).
4. Сайт Міністерства охорони здоров'я України URL: <http://www.moz.gov.ua>. (дата звернення: 10.06.2023).
5. Сайт Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України URL: <http://www.menr.gov.ua>. (дата звернення: 10.06.2023).
6. Сайт Всесвітньої організації охорони здоров'я URL: <https://www.who.int>. (дата звернення: 10.06.2023).